

М. М. ПАЛАНИЦЯ

аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування  
Херсонський національний технічний університет  
ORCID: 0009-0006-9988-7722

## ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СПІВПРАЦІ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

У даній роботі розглянуті інноваційні підходи до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку, що впливають безпосередньо на модернізацію регіонального управління та сприяють ефективному розвитку та швидкому відновленню місцевої економіки після військових руйнувань. Досліджено теоретичні аспекти та практичну сторону формування ефективних моделей публічно-приватного партнерства, які напряму залежать від новітніх інноваційних механізмів та існуючих цифрових платформ і технологій, також проаналізовано зростання рівня довіри бізнесу до влади із врахуванням специфіки українських громад. Визначені основні принципи краудсорсингу та crowd-технологій в контексті злагодженої співпраці між бізнесом і владою при формуванні стратегій місцевого розвитку, із акцентуванням уваги, що саме підприємництво виступає основним каталізатором змін в громаді і є активним учасником територіальних трансформацій.

У статті висвітлені інноваційні підходи до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку. Головні завдання полягають у виявленні несприятливих для бізнесу перешкод і інших бар'єрів, в тому числі недосконалість нормативно-правових актів, недовіру до влади, військові чинники із подальшим перезапуском існуючого публічно-приватного партнерства при відбудові країни. Наголошено на важливій ролі інноваційної політики та розвитку прогресивних трудових ресурсів як головних чинників забезпечення функціонування місцевої економіки із подальшими можливостями виходу бізнесу на світовий ринок новітніх технологій та інновацій. Проведене дослідження дозволило систематизувати наявні інноваційні підходи до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку та в подальшому адаптувати їх з метою економічного зростання любого регіону нашої держави.

З метою імплементації інноваційних підходів до співпраці влади та бізнесу у формування стратегій сталого місцевого розвитку, необхідно розробити дієві інноваційні механізми та підходи до співпраці влади та бізнесу при формування стратегій сталого місцевого розвитку спираючись на вже існуючий досвід провідних вчених, економістів і державних діячів.

**Ключові слова:** влада, бізнес, публічне управління, взаємодія влади і бізнесу, інноваційні підходи, публічно-приватне партнерство.

M. M. PALANYTSIA

Postgraduate Student at the Department of State Administration  
and Local Self-Government  
Kherson National Technical University  
ORCID: 0009-0006-9988-7722

## INNOVATIVE APPROACHES TO COOPERATION BETWEEN AUTHORITIES AND BUSINESS IN FORMING SUSTAINABLE LOCAL DEVELOPMENT STRATEGIES

*This paper examines innovative approaches to cooperation between government and business in the formation of sustainable local development strategies, which directly affect the modernization of regional governance and contribute to the effective development and rapid recovery of the local economy after military destruction. The theoretical aspects and practical side of the formation of effective models of public-private partnership, which directly depend on the latest innovative mechanisms and existing digital platforms and technologies, are studied, and the growth of the level of business trust in government is also analyzed, taking into account the specifics of Ukrainian communities. The main principles of crowdsourcing and crowd-technologies are determined in the context of coordinated cooperation between business and government in the formation of local development strategies, with an emphasis on the fact that entrepreneurship is the main catalyst for change in the community and is an active participant in territorial transformations.*

*The article highlights innovative approaches to cooperation between government and business in the formation of sustainable local development strategies. The main tasks are to identify obstacles and other barriers unfavorable for business, including the imperfection of regulatory legal acts, distrust of government, military factors with the subsequent*

*restart of the existing public-private partnership in the reconstruction of the country. The important role of innovation policy and the development of progressive labor resources as the main factors in ensuring the functioning of the local economy with further opportunities for business to enter the global market of new technologies and innovations is emphasized. The research made it possible to systematize existing innovative approaches to cooperation between government and business in the formation of sustainable local development strategies and to further adapt them for the purpose of economic growth of any region of our country.*

*In order to implement innovative approaches to cooperation between government and business in the formation of sustainable local development strategies, it is necessary to develop effective innovative mechanisms and approaches to cooperation between government and business in the formation of sustainable local development strategies, based on the existing experience of leading scientists, economists, and statesmen.*

**Key words:** government, business, public administration, interaction between government and business, innovative approaches, public-private partnership.

### Постановка проблеми

В сучасних умовах цифрової трансформації, суперечливого процесу глобалізації економіки, активних військових дій, ключовим завданням розвитку місцевої економіки є формування ефективної співпраці між бізнесом та владою. Нажаль, традиційні механізми співпраці часто є недостатніми з метою забезпечення подальшого сталого економічного розвитку територіальних громад, оскільки не враховуються всі потреби у швидкій адаптації до економічних, екологічних і інноваційних викликів. Бізнес-структури являються важливим драйвером економічного розвитку, але для реалізації всього підприємницького потенціалу потрібно активно залучати бізнес до стратегічного планування місцевого розвитку. З другої сторони – територіальні громади після проведеного процесу децентралізації отримали широкі управлінські повноваження і потребують сучасних інноваційних інструментів, щоб залучити місцевий бізнес до вирішення наболілих соціально-економічних проблем. Саме тому виникає науково-практична проблема пошуку та впровадження нових ефективних моделей взаємодії влади і бізнесу з метою створення синергії інтересів абсолютно всіх учасників процесу [1].

Питання інноваційних підходів до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку розглядається саме на місцевому рівні, тому важливим завданням є розробка дієвої методики інноваційних підходів до партнерства владних структур і бізнес-еліт. Окрім цього, сучасна модель співпраці влади та бізнесу свідчить про недосконалість існуючих інноваційних підходів, які сприяють кращій взаємодії представників бізнесу та громади. В умовах високої конкуренції між територіальними громадами за інвестиції та капітальні вкладення, місцеві органи влади дедалі більше залежать від бізнесу саме в інноваційному плані і розглядають бізнес не як джерело отримання доходів, але й головного партнера у формуванні стратегій місцевого розвитку із залученням сучасних методів цифровізації. Досить часто брак нормальних комунікацій між владою і бізнесом приводять до нівелювання розробки стратегії місцевого розвитку, спільні зусилля фрагментуються, а результат не виправдовує очікування. Це обумовлює актуальність наукового пошуку дієвих інноваційних підходів до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку, враховуючи цифрові технології, дієві інноваційні практики і моделі приватно-публічного партнерства [1].

### Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематику вивчення інноваційних підходів до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку через призму публічно-приватного партнерства, моделі функціонування територіальних громад, формування стратегій місцевого розвитку досліджували такі науковці, як А. Бессонова, Н. Бахур, Г. Бутерко, В. Проць, Л. Пронько, Я. Чорний, Ю. Літвінов, В. Якубів, В. Шаповал та інші [1]. Однак вплив інноваційних підходів до співпраці влади та бізнесу у формуванні стратегій сталого місцевого розвитку – новий і мало вивчений напрям для проведення подальшого аналізу ефективного партнерства владних і бізнес-структур.

### Формулювання мети дослідження

Метою статті є дослідження інноваційних підходів до співпраці влади та бізнесу при формуванні стратегій сталого місцевого розвитку та подальша синергія між владними і бізнесовими структурами, з ціллю зниження негативних наслідків в економіці регіонів, особливо в важкі періоди для нашої держави та подальшої повоєнної відбудови країни.

### Викладення основного матеріалу дослідження

В процесі розвитку місцевої економіки особлива увага повинна приділятися інноваційним інструментам співпраці бізнесу та влади з метою кращих комунікацій, підвищення ефективності рішень, залучення широкого кола зацікавлених осіб до процесу стратегічного планування розвитку громади. Одним із таких інструментів є цифрові платформи, які виступають каналами двосторонньої комунікації між владою та бізнесом, за допомогою яких відбувається доступ до відкритої інформації, проходять електронні консультації, обговорюються стратегічні програми і подальший моніторинг їх реалізації [1].

В Україні активно впроваджуються в життя система «Smart City» та інтегровані портали надання електронних послуг, все це приваблює бізнес до прийняття спільних рішень із владою на місцевому рівні. Також важливою

інноваційною складовою успішної співпраці бізнесу та влади є краудфандинг і краудсорсинг. За допомогою краудфандингу відбувається акумуляція коштів на реалізацію локальних проєктів шляхом залучення активних громадян громади і представників місцевого бізнесу, а краудсорсинг залучає інтелектуальний потенціал громади до розробки важливих рішень і стратегій місцевого розвитку [1].

Інноваційність вищезазначених інструментів полягає не лише у використанні сучасних цифрових технологій, але й у форматі зміни самої парадигми взаємодії, а саме відхід від стандартних адміністративних відносин до багаторівневого партнерства, де влада, бізнес і жителі громади є рівноправними партнерами. Саме інноваційні інструменти взаємодії бізнесу та влади є надійним фундаментом формування стратегій сталого місцевого розвитку. Ефективне застосування подібних інструментів дасть змогу накопичити необхідні ресурси, посилити загальну згуртованість зацікавлених сторін і сформувати конкурентоспроможні території з орієнтацією на сталий соціально-економічний розвиток і прогрес [1].

Інноваційні системи на різних рівнях, до прикладу, національні, регіональні та місцеві тісно пов'язані між собою. Так, національний рівень закладає певні нормативні норми для функціонування інноваційних процесів на регіональному рівні, а регіональні та місцеві рівні формуються за рахунок територіальних ідентифікаторів, а саме традицій, звичок, спільної історії, норм поведінки та іншого, забезпечуючи при цьому функціонування індивідуальних інноваційних процесів, що зрештою відображаються на національному рівні. Можна зробити проміжний висновок, що регіональний рівень розвитку інноваційної системи залежить від наступних чинників:

- вірно визначених інноваційних стратегічних цілей розвитку певного регіону;
  - правильно розставлених пріоритетів інноваційної діяльності;
  - фінансового, економічного, науково-освітнього та правового забезпечення інноваційної діяльності;
- дієвих регуляторних механізмів інноваційного розвитку [2,120].

З метою забезпечення інноваційного розвитку регіонів на засадах сталого розвитку велике значення відводиться саме формуванню зрілого науково-освітнього середовища. Тобто, викладачі, вчителі та вітчизняні науковці повинні впроваджувати певні цілі, цікаві ідеї, завдання та принципам сталого місцевого розвитку, застосовувати при цьому сучасні інноваційні технології. Слід відмітити, що сутність інноваційного механізму сталого розвитку полягає у багатофункціональності, а саме даний механізм функціонує згідно певних принципів і цілей сталого розвитку на підставі використання фінансово-економічного, інституційно-правового та освітньо-наукового забезпечення [2,131]. Враховуючи пріоритетність інноваційного напрямку формування узагальненої моделі регіонального розвитку, система економічних механізмів впливу повинна містити напрям, який відповідає за інвестиції в інноваційну діяльність, таким чином, мова йде про пошук і підтримка інвесторів, стимулювання інноваційної активності, підтримки розвитку інноваційної інфраструктури, фінансування, аналіз зниження інвестиційних ризиків, зниження окремих адміністративних бар'єрів. Саме за таких умов, влада має виконувати стабілізуючі функції, притримуючись норм законодавчої та судової системи [2,186].

Розглянемо одночасно і комплексне і складне значення слова «розумне місто». Зауважимо, що велика частина визначень зводиться саме до такого як: розумна економіка (це підприємництво, економічний імідж, інновації), розумне управління (прозорість, надання якісних послуг, участь в прийнятті різноманітних рішень), розумне середовище (мова про управління ресурсами та захист навколишнього середовища), розумні громадяни (система навчання, гнучкість, професійна кваліфікація), розумна мобільність (мережа транспортної інфраструктури) і розумне життя (мережа закладів освіти, культури та охорони здоров'я) [3].

Приймаючи до уваги просторові особливості й унікальність різних міст в окремих регіонах планети, відмітимо, що управління їхнім інноваційним розвитком на основі цифрових технологій базується на різних методах і механізмах із врахуванням місцевих умов, соціальних особливостей та розвитку технологічного прогресу. До прикладу, модель розумного міста Барселони являє собою інтеграцію технологічних рішень, принципів сталого розвитку міста та управління міста окремими представниками громади із можливістю впливати на рішення влади. А ось Сінгапурська модель «Smart Nation» ґрунтується на централізованому підході управління міськими інноваціями, приділяючи велику увагу питанням безпеки та ефективності [3].

Моделі інноваційного розвитку міст представлені в різних варіаціях, тому крім «розумного міста» виділяють «розумний регіон», «інноваційне місто», «територія інновацій», «відкрите місто». Зазвичай одне і те саме місто може бути одночасно розумним, інноваційним, відкритим. Управління інноваційним розвитком «розумних міст» може розглядатися як єдина система якісної трансформації міських територій. Приймаючи до уваги регіональні та місцеві особливості функціонування міст, застосування методів підтримки інновацій може суттєво різнитися для окремих територій [3].

Управління має бути ефективним насамперед на місцевому рівні, тому що органи місцевого самоврядування покликані надавати якісні та прозорі послуги громадянам і представникам місцевого бізнесу. В умовах постійного проведення критично важливих для місцевої економіки реформ, вкрай виправданим є неабияка гнучкість та креативність в прийнятті управлінських рішень, розробка та впровадження проєктів і програм розвитку із використанням передових інноваційних технологій. Для ефективного практики публічного управління застосування

інноваційних інструментів управління, які випереджають розвиток технологій, соціальних мереж, інформаційних ресурсів за допомогою яких приймаються оперативні рішення є нагальною та важливою проблемою [4].

Хаб «Місто змістів» – це певна соціальна інновація та драйвер соціальної активності, осередковий майданчик в м. Вінниця де представники місцевого бізнесу, різних міських об'єднань і громадських організацій, місцева влада дискутують про подальший розвиток міста, обмінюються практичним досвідом, приймають участь в процесах прийняття рішень, генерують цікаві ідеї, діляться інноваціями та проектами і отримують підтримку в подальших їх реалізаціях. Головна ідея подібного хабу – це міжсекторальний діалог між місцевою владою, бізнесом та активною громадськістю. Ізюминка хабу в тому, що в неформальній обстановці зацікавлені учасники спілкуються, працюють та розбудовують Вінницю. Вінницький хаб «Місто змістів» зближив владу і бізнес, а їх ефективна співпраця направлена на вирішення соціально-економічних проблем [4].

За даними Департаменту інвестицій, інновацій та інтелектуальної власності Мінекономіки України, станом на 24 січня 2024 року на умовах публічно-приватного партнерства було укладено 198 договорів, але з яких нажалі реалізується лише 22 договори, де до найбільш успішних проектів відносять концесію портів Херсон і Ольвія. Як бачимо основна проблема не в укладенні договорів, а саме в їх реалізації, саме тому і представникам бізнесу і представникам влади слід розглядати державно-приватне партнерство як важливий інструмент для розвитку важливих інфраструктурних проектів або надання адміністративних послуг. Однією із проблем такої недовіри є низька обізнаність і компетентність на місцевому рівні бізнесменів і посадових осіб владних структур [5].

Інноваційний розвиток громади – це перехід на новий рівень економічного управління з метою досягнення економічних, соціальних і екологічних результатів, встановлення високих темпів покращення рівня життя та добробуту всіх членів громади, в тому числі і бізнесу. Тріада взаємодії: влада-бізнес-громада сприяє інноваційному розвитку, відкритості влади, захисту виробників і споживачів та зміцнює підприємницький дух бізнесменів. Інноваційний прогрес окремо взятої території залежить від впливу різних чинників, серед яких географічний та демографічний потенціал, достатня кількість інтелектуальних трудових і ресурсів та тенденцій розвитку інституцій держави та підприємств [6].

Хмарні технології, методи збору та аналізу великого об'єму даних, краудсорсинг, безпілотні автомобілі, крипотовалю та інші сучасні інноваційні технології значно впливають на розвиток різних галузей економіки. З метою сталого розвитку громад, регіональна політика повинні включати певні заходи, які спрямовані на пошук засобів для створення новітньої фінансової моделі з метою вкладення в сучасні інноваційні проекти, що згодом приводить до економічного ефекту та покращення конкурентоспроможності громад [6].

Економічні стимули, колоборація раціональної політики та вірних дій місцевої влади ефективно впливають на формування стратегій сталого розвитку. Вирішення проблем сталого розвитку регіонів під час глобалізації напряму пов'язане з якісною переорієнтацією певного регіону, де в основі лежить прагнення громади до підвищення власної конкурентоспроможності із використанням стратегій інноваційного прориву. Проведення вдалої інноваційної політики сприятиме покращенню національної безпеки, досягнення економічної стабільності, докорінному технічному переозброєнню промисловості, раціональному використанні природних ресурсів, вирішення різноманітних соціальних потреб населення, забезпечення потреб учасників процесу в сировині, енергії та матеріалах. Точкове стимулювання та регулювання інноваційної діяльності критично важливих підприємства та інших технічно розвинених товаровиробників має стати головним пріоритетом забезпечення національних інтересів [7].

В 2024 році за фінансової підтримки Європейського Союзу, урядів Швеції та Данії на базі 10-ти територіальних громад України були відкриті *Офіси відновлення та розвитку*, де для жителів громад проводяться тренінги, консультації та вебінари по відновленню та започаткуванню бізнесу, вирішуються проблеми релокації бізнесу, а для влади – вивчається процес розробки і координації проектів і планів розвитку, проговорюється створення інноваційного банку ідей розвитку, обговорюються комунікації влади і бізнесу за допомогою цифрових ресурсів (сайтів, соціальних мереж і іншого), проводяться неформальні заходи (виставки, аукціони, майстер-класи), організуються навчальні заходи для бюджетних установ із метою підвищення кваліфікації, яка буде використана в подальшій повоєнній відбудові України [8].

З метою ефективного регіонального розвитку слід звернутися до досвіду європейських країн відносно створення і функціонування *Агенцій регіонального розвитку*. Головним завданням агенцій є залучення інвестицій, реалізація проектів міжрегіонального значення, надання консультацій та практичної підтримки місцевій владі та бізнесу. В Україні процес запуску подібних агенцій відбувся відносно недавно, але і вони стикаються із цілим рядом викликів, серед яких обмеження кадрових і фінансових ресурсів, малий рівень інституційної спроможності, недосконале правове регулювання. З метою підвищення ефективності функціонування агенцій регіонального розвитку є процес налагодження співпраці між бізнесом і владою шляхом формування спільних платформ для обміну інформацією та практичним досвідом. Перспективним напрямом стало б також і створення кластерних об'єднань у інноваційній, культурній, економічній, туристичній та інших сферах [9].

Прикладом успішного функціонування кластерних об'єднань є ІТ-кластера, які поєднують в собі: ІТ-компанії, місцеву владу, університети та наукові установи. Не слід забувати і про такий ключовий напрям впровадження інноваційних управлінських рішень, як розвиток електронного урядування. Електронне урядування спрощує процес отримання адміністративних послуг для бізнесу і громадян, піднімає довіру до влади, знижує корупційну складову під час отримання дозволів для ведення бізнесу та залучає громадян до процесу ухвалення управлінських рішень. Застосування підходів проєктного менеджменту в діяльності органів влади дозволяє досягти запланованих результатів в чітко визначені терміни, покращити координацію, комунікацію та ефективно використати обмежені ресурси [9].

### Висновки

Для практичної реалізації та адаптації втілення інноваційних інструментів потрібна єдина узгоджена позиція бізнесу, влади та активних представників громади. Саме напрацювання комплексного рішення і побудова комплексної системи взаємодії створить сприятливі умови для відбудови економіки на засадах прозорості, соціальної відповідальності та інноваційності, особливо у післявоєнний період. Із метою зменшення впливу бар'єрів, які стоять на шляху розбудови інноваційних підходів до співпраці влади і бізнесу потрібно провести цілий ряд заходів, серед яких удосконалення вітчизняного законодавства, активізація владних структур по налагодженню партнерських відносин із приватним бізнесом, зміни усталеної парадигми державно-приватного партнерства, пошук нових моделей синергії влади і бізнесу. Синергетичний ефект від зміни інноваційних підходів до взаємодії влади і бізнесу повинен виражатися в створенні сучасних кластерних об'єднань, промислово-інноваційних парків, бізнес-інкубаторів, фондів із підтримки бізнесу, розвитку системи комунікацій влади і бізнесу.

### Список використаної літератури

1. Бессонова А. В., Безугла Л.С., Агафонов О.Д. (2025). Інноваційні інструменти взаємодії бізнесу та територіальних громад для розвитку місцевої економіки. *Економіка та суспільство*. Вип. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-11>
2. Карпенко Г. Ю. (2022). Формування інноваційної моделі сталого розвитку регіонів в умовах глобальної турбулентності: дис. канд. екон. наук: Одес. держ. екол. ун-т, Одес. нац. технол. ун-т. 230 с. Режим доступу: <https://ontu.edu.ua/download/dissertation/disser/2022/Disser-Karpenko.pdf>
3. Крисоватий І. А. (2024). Організаційно-просторові особливості управління інноваційним розвитком розумних міст. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. № 4. С. 133–143. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp\\_2024\\_4\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2024_4_11)
4. Приходченко Л. Л. (2023). Концепція «краудсорсингу» та crowd-технології як засади підвищення ефективності функціонування місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми державного управління*. № 2 (63). С. 56–68. DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-2-04>
5. Носков О. М. (2024). Публічно-приватне партнерство органів місцевого самоврядування та малого і середнього бізнесу: інноваційні підходи в українських громадах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-14-02-05>
6. Томашук І. В. (2023). Стратегічні основи інноваційного розвитку територіальних громад. *Економіка та суспільство*. Випуск 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-81>
7. Шевчук О. Р. (2025). Державне управління сталим розвитком територій у процесі глобалізації. *Успіхи й досягнення в науці*. № 9. С. 940–949. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-940-949](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-940-949)
8. Овчаренко Т., Дегтярьова І., Малько Ю. (2024). Інтегрований підхід до відновлення та розвитку громади: метод. рек. для органів місцевого самоврядування. *Програма розвитку ООН (ПРООН) в Україні та фінанс. підтримки Уряду Швеції*. 64 с. Режим доступу: [https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-12/metodyka\\_samoosinku.pdf](https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-12/metodyka_samoosinku.pdf)
9. Хольченко М. О. (2025). Удосконалення інституційного забезпечення регіонального розвитку в Україні. *Молодий вчений*. № 2. С. 152–159. Режим доступу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6365/6226>

### References

1. Bessonova A. V., Bezuhla L.S., Ahafonov O.D. (2025). Innovatsiini instrumenty vzaemodii biznesu ta terytorialnykh hromad dlia rozvytku mistsevoi ekonomiky [Innovative tools for interaction between business and territorial communities for the development of the local economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Issue No. 79. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-11> [in Ukrainian].
2. Karpenko H. Yu. (2022). Formuvannia innovatsiinoi modeli staloho rozvytku rehioniv v umovakh hlobalnoi turbulentsnosti [Formation of an innovative model of sustainable regional development in conditions of global turbulence]. *dys. kand. ekon. nauk*. 230 p. Retrieved from <https://ontu.edu.ua/download/dissertation/disser/2022/Disser-Karpenko.pdf> [in Ukrainian].

3. Krysovatyi I. A. (2024). Orhanizatsiino-prostorovi osoblyvosti upravlinnia innovatsiinym rozvytkom rozumnykh mist [Organizational and spatial features of managing the innovative development of smart cities]. *Ekonomika, finansy, menezhment: aktualni pytannia nauky i praktyky*. No. 4. pp. 133–143. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp\\_2024\\_4\\_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2024_4_11) [in Ukrainian].
4. Prykhodchenko L. L. (2023). Kontsepsiia «kraudsorsynhu» ta crowd-tekhnologii yak zasady pidvyshchennia efektyvnosti funktsionuvannia mistsevoho samovriaduvannia [The concept of "crowdsourcing" and crowd-technology as a basis for increasing the efficiency of local government functioning]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*. No. 2 (63). pp. 56–68. Retrieved from <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-2-04> [in Ukrainian].
5. Noskov O. M. (2024). Publichno-pryvatne partnerstvo orhaniv mistsevoho samovriaduvannia ta maloho i serednoho biznesu: innovatsiini pidkhody v ukrainskykh hromadakh [Public-private partnership between local governments and small and medium-sized businesses: innovative approaches in Ukrainian communities]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*. No. 14. Retrieved from <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-14-02-05> [in Ukrainian].
6. Tomashuk I. V. (2023). Strategic foundations of innovative development of territorial communities [Strategic foundations of innovative development of territorial communities]. *Ekonomika ta suspilstvo*. Issue 57. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-81> [in Ukrainian].
7. Shevchuk O. R. (2025). Derzhavne upravlinnia stalym rozvytkom terytorii u protsesi hlobalizatsii [State management of sustainable development of territories in the process of globalization]. *Uspikhy y dosiahnennia v nauksi*. No. 9. pp. 940–949. Retrieved from [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-940-949](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-940-949) [in Ukrainian].
8. Ovcharenko T., Dehtiarova I., Malko Yu. (2024). Intehrovanyi pidkhid do vidnovlennia ta rozvytku hromady: metod. rek. dlia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia [Integrated approach to community recovery and development: methodological recommendations for local governments]. *Prohrama rozvytku OON (PROON) v Ukraini ta finans. pidtrymky Uriadu Shvetsii*. 64 p. Retrieved from [https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-12/metodyka\\_samootsinky.pdf](https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-12/metodyka_samootsinky.pdf) [in Ukrainian].
9. Kholchenkov M. O. (2025). Udoskonalennia instytuttsiinoho zabezpechennia rehionalnoho rozvytku v Ukraini [Improving institutional support for regional development in Ukraine]. *Molodyi vchenyi*. No. 2. pp. 152–159. Retrieved from <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6365/6226> [in Ukrainian].

*Дата першого надходження рукопису до видання: 28.11.2025*

*Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025*

*Дата публікації: 31.12.2025*